

Cardós (1934), de Boí (Cardet, 1953) i de Barravés. En aquestes altes valls és ben coneguda l'herbeta tubercular muntanyana anomenada *alls de serp* de *serp* Areu, de *serp* Bono (1957)

Passant a d'altres terrenys zoològics, esmentarem aplicacions locals a bestioles diferents: a StPolM descrivien la *serp* com un peix de color ros, sense estima, de terça o mitja terça: i li diuen així perquè, aguantant unes quantes hores, un cop pescat, s'entortolliga i amb gran violència (1925). El *caball de serp* és l'espíadimonis o libèl·lula, al llarg del Pirineu; rèptils distints: *serp blanca* 'Rhinechis scalaris Bonap'; *serp verda* 'Coelopeltis insignitus Wagl.' (Serradell, *Sota Terra Cl Munt Tssa*, 129). Existeixen serps d'aigua, que no es troben gens sovint, però els meus ulls n'han vist algunes esmunyint-se per dins de gorguets bosquetans, dalt de les Gavarres, damunt St. Cebrià dels Alls (1955). I a les valencianes n'hi ha de petites, que s'alimenten dels peixetons que hi neden. en particular en els atrossals de CastPna. hi ha les *alsèrps de kuádro*, que «se governen de samarucs» (1961).

Aquesta forma *alsèrp* ha nascut per l'habitual intrusió valenciana de *al-* pseudo-arabitzant en lloc de *a-* (tal com en *almetlla* 'ametlla', *alcomençament*, *albellatge* < APILIAGINEM, *alvenc* 'avenc' etc.): partint, doncs, de la variant *asèrp*, amb la *a-* aglutinada de l'article, que aquesta s'estén per quasi tot el País: «*asèrp* veurà alguna que pren el sol» Xaraco (1962), *lex asèrps* Serra d'En Galceran, Vilafranca, Serra, Olocau («ho diuen més a Serra»), Museros, Castelló de Rugat (1961-2).

L'origen precís de la forma SÈRPE del llatí vulgar ja va ser aclarit, temps ha, per M-Lubke (*Einjubrg*, 189) Havia començat per ser mot substituït, en lloc del ll. cl. *anguis*, car no era més que el participi actiu del verb *sèrpere* 'arrossegar-se'; SERPENS, -ENTIS: segurament per temor d'anomenar directament un ésser malèfic. Pel mateix fet que la gent popular prefereix no anomenar-la gaire, en un cas així, tenia un ús en predicat, en proporció més gran que altres mots (*quid est? —serpens'*, com si diguéssim 'un rossegadís, una bèstia d'aqueixes que...'), i això faria que hi predominés l'ús en nominatiu; però com que NS es pronunciava s en llatí parlat, s'estengué tant la forma SERPES, que acabà per tornar-se única en el llenguatge viu això féu que hi vagin reconstruir una declinació del tipus *serpem*, plural *serpes*; i, fins i tot, algun autor de baixa època, com Venanci Fortunat, escriví un nominatiu bàrbar *serps*

La forma real fou doncs SÈRPE, i d'aquí surten les de les llengües rom: it. *serpe*, oc. 1 cat. *serp*, cast ant. i dial *sierpe* [S. XIII, Berceo], DECH v, 228a15-31; els representants de SERPENTEM són mig-savis o savis pertot; i en fr., cast. 1 port, l'únic terme realment viu és el prolongament de COLUBRA (*couleuvre*, *culebra*, *cobra*). El nom del riu *Serpis*, que baixa serpentejant d'Alcoi a Gandia, pot ser herència mossàrab de l'antic participi actiu *fluvius serpens*, conservat en nominatiu com a topònim (o més aviat el neutre FLUMEN SERPENS); no és creïble que sigui ni modern ni «po-

sat» pels erudits (*AlcM*): car prou sé que no és popular en el país, però degué ser ressuscitat d'una vella tradició documental o antiquada (SGuarner havia heretat bastants prejudicis onomàstics del seu oncle SSivera, considerable erudit, però sense lingüística).

Serpassa (Verdaguer), supra. *Serpeta* [Belv.]; a Mall. anomenen així una mena de cuc o insecte que ataca fatalment el taronger, com veig a Sóller en un diari local, 30-VIII-53, si bé parlant vaig sentir que deien *serpetó*; *serpetona*; *serpetota*, Manacor (DAG), cf. prov. *serpatàs* anomenant el drac domat per Santa Marta (Mireio) etc. *Serpó* [1434], DAG *Serpmyol*. *Serpejar* [Belv.] «negra nit la professó / serpejant puja la costa, / i veu, al nàixer lo sol, / lo monestir a la vora», MilàF (*Arnaldó de Baseya*, v. 142, O Cat., p. 316); «un caminet a l'esquerra del Mondony, que va *serpejant* muntanya amunt, fins a dominar les altures de les timbes», Bosch de la Trí (*Montalbà*, 9). *Serpellar-se*, amb definició suspecta, en el mal dicc. MGadea, convé excloure'l (deu anar amb XARPELLERA, amb un altre sentit real)

+*Sirpia* hapax, en una llista de peixos, de 1379 (*InuLC*) junt amb PALOMIDA (cf. BONITOL II, 90b): si, com suggereix aquest veinatge, tenia alguna afinitat amb les tonyinetes, morenes i serps de peix (veg supra), podria ser variant de SERPEM, amb *é* > *i* per metafonia, i terminació explicable de diverses maneres (cf. *cérvia* > *círvia*, al costat de CERVO). Encara que es tracti segurament d'un animaló menut, hi pot haver una formació bastant paral·lela, en un altre nom poc conegut, +*serpula*: «solament neden bocins d'alga, sovint hi ha aferrades damunt ells petites *serpules* que viatgen així, com un barco que empresonaren els gels; d'aquesta manera cobreixen les roques i suren nous animals», Arxiduc Lluís Salvador (pàgina 119).

Serpenta *Serpentar* m. 'cau de serps' Bertran i Bros (DAG). *Serpentari* [Lacavalleria]. *Serpentària* [1766, DAG]. *Serpentejar* [Belv.]; *serpenteig* *Serpenteri*. *Serpenti* adj. «--- en ales jo 'm transport / i veig del Llobregat la platja *serpentina*: / que, fora de cantar en llengua llemosina / ---», el delta per on serpeja el Llobregat (Aribau, v. 22). *Serpentina*: en la llista d'herbes d'OPou (*ThPu.*, 49) (notem que els dos noms són el mateix, car *drac* = *serpent*): tant *serpenti* com *serpentina* foren noms de peces antigues d'artilleria (cf. *colobrina*), 'tortuós': «puy coneguda / has lur manera / muda carrera, / lexa l camí / lur, *serpenti*, / tan espinós / e verinós», JRoig (*Spill*, 12742). +*Serpentó* (diferent del serpetó, supra, com una serpeta d'aigua): «De tant en tant una bassa d'aigo llimosa, on s'afiquen, espantats des trepig, calàpots i *serpentons*. un bot d'una geneta, un gisco d'un mostel ---», Coloma Rosselló (*Valldemossimes*, p. 75).

Serpige, ll. *serpigo*, -imis; *serpignós*
CPT.: *Serpentiforme*.

Serpoll [S. XIV: «*serpoyl* picat e cuyt ab vinagre, en oli rosat confegit, posat al cap, toí la dolor», *Tresor de Pobres*, DAG; notem que, encara que *confegit* vingui de CONFIGERE i no de CONFIGERE, en el participi con-